

Pamětihodnosti označené jako „Evropské dědictví“

Označení „Evropské dědictví“ slouží k identifikaci památek, které mají zásadní symbolický význam pro historii a integraci Evropy. Na rozdíl od seznamu UNESCO, který se zaměřuje na estetickou a historickou unikátnost, klade tento projekt důraz především na evropské hodnoty a ideály. Aktivně komunikují hodnoty jako demokracie, lidská práva a solidarita. Vybírány jsou od roku 2013, a cílem je posílit sounáležitost občanů s Evropskou unií skrze společný historický příběh. Pamětihodnosti s tímto titulem nejsou chápány jako izolované body, ale tvoří ucelenou síť, která dokumentuje šíři a rozmanitost evropského kulturního vývoje. Na základě doporučení odborného panelu udělila Evropská komise v roce 2026 označení „Evropské dědictví“ třinácti novým lokalitám, čímž se celkový počet míst v této síti zvýšil na 80.

Česká republika na tento seznam získala zápis sítě Free Speech Space, která na 14 místech dokumentuje historický boj za svobodu projevu a lidská práva, čímž zasazuje národní zkušenost do širšího kontextu evropské demokratické tradice. Mezi tyto místa patří například vysílač Klínovec, který získal status Evropského dědictví za svou historickou úlohu během srpnové invaze vojsk Varšavské smlouvy do Československa v roce 1968. Objekt se tehdy stal zásadním bodem pro udržení nezávislého rozhlasového vysílání, čímž napomohl šíření necenzurovaných informací v krizovém období. V evropském kontextu je tak vnímán jako symbol občanského odporu proti totalitní moci a obrany práva na svobodný přístup k informacím. Dalším příkladem může být rozhledna Poledník na Šumavě, která v minulosti sloužila pod krycím názvem „Topas“ jako přísně utajovaný vojenský objekt. Během studené války stanoviště fungovalo jako odposlechová stanice a rušička západního televizního i rozhlasového signálu. Současná podoba Poledníku jako veřejně přístupného místa symbolizuje pád železné opony a proměnu evropského prostoru z uzavřené vojenské zóny v otevřený prostor.

Zbýlý seznam zařazených památek:

- **Skalní převis Lagar Velho (Portugalsko)** – Archeologické naleziště dokumentující biologickou evoluci moderního člověka a evropské počátky.
- **Provadia – Solné výrobní a městské centrum (Bulharsko)** – Jedno z nejstarších center produkce soli a urbanismu, dokládající raný rozvoj obchodu v Evropě.
- **Katakomby sv. Pavla (Malta)** – Raně křesťanský pohřební komplex symbolizující náboženskou toleranci a soužití různých kultur ve Středomoří.
- **Raši z Troyes – místa paměti (Francie)** – Soubor šesti míst připomínajících odkaz středověkého učenice Rašiho a význam židovské vzdělanosti pro evropskou kulturu.
- **Pader městská říční krajina (Německo)** – Lokalita dokumentující 1 200 let vývoje vodního hospodářství a technologických inovací v souladu s přírodou.
- **Kulturní centrum La Nau (Španělsko)** – Historické sídlo univerzity ve Valencii, které bylo významným centrem renesančního humanismu a šíření vzdělanosti.
- **Mariemont (Belgie)** – Kulturní areál reprezentující politické síť Habsburků, tradici evropského sběratelství a moderní filantropii.
- **Zemská zbrojnice (Rakousko)** – Největší dochovaná historická zbrojnice na světě, dnes sloužící jako prostor pro kritickou reflexi válek a vojenské historie.

- **Místa míru (Nadnárodní lokalita)** – Síť sedmi míst v šesti státech spojených s podpisy zásadních mírových smluv a budováním diplomatického dialogu.
- **Průmyslové dědictví města Varkaus (Finsko)** – Centrum industrializace dokumentující vznik evropského sociálního státu a modelů péče o zaměstnance.
- **Park Les dubů / Bosco delle Querce Park (Itálie)** – Areál vzniklý po ekologické havárii v Sevesu, který se stal impulsem pro přísnější evropskou legislativu na ochranu životního prostředí.
- **Evropské centrum hudby Krzysztofa Pendereckého (Polsko)** – Moderní platforma pro vzdělávání mladých talentů a mezinárodní spolupráci v oblasti současné hudby.

Zdroje:

- Evropská komise. „Pamětihodnosti označené jako Evropské dědictví“. Naposledy upraveno 25. února 2026.
<https://culture.ec.europa.eu/cs/cultural-heritage/initiatives-and-success-stories/european-heritage-label> (staženo 7. dubna 2026).
- „Vysílač Klínovec získal označení Evropské dědictví za svou roli při udržení svobodného vysílání v roce 1968“. *IROZHLAS*, 1. března 2026,
https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/vysilac-klinovec-ziskal-oznaceni-evropske-dedictvi-za-svou-rolu-pri-udrzeni_2603010552_mkm (staženo 7. dubna 2026).
- Národní památkový ústav. „Značku Evropské dědictví získalo 13 nových míst“. 3. března 2026.
<https://www.npu.cz/cs/novinky/131958-znacku-evropske-dedictvi-ziskalo-13-novych-mist> (staženo 7. dubna 2026).
- Duzbabova, Zuzana. „Dechberoucí výhled i utajovaná vojenská minulost. Poledník teď získal označení Evropské dědictví“. *Plzeňská Drbna*, 2. března 2026,
<https://plzenska.drbna.cz/zpravy/20246-dechberouci-vyhled-i-utajovana-vojenska-minulost-polednik-ted-ziskal-oznaceni-evropske-dedictvi.html> (staženo 7. dubna 2026).